

KORENINE NARODOVEGA DREVEŠA

Odlično izpeljana 7. mednarodna konferenca *Vzgoja za ljubezen do domovine in države*

Barbara Sivec Urbanč¹

Na Osnovni šoli Frana Albrehta v Kamniku je 22. novembra 2025 potekala 7. mednarodna konferenca *Vzgoja za ljubezen do domovine in države*, ki jo je organiziralo Društvo katoliških pedagogov Slovenije (DKPS). Tudi letos je dogodek združil širok krog učiteljev, vzgojiteljev, ravnateljev, akademikov, kulturnikov in predstavnikov javnega življenja. Letošnja osrednja tema *Korenine narodovega drevesa* je poudarjala pomen narodne identitete, kulturne dediščine ter tistih dragocenih, pogosto nevidnih niti, ki prepletajo preteklost s prihodnostjo in posameznika s skupnostjo.

Konferenco so s pozdravnimi nagovori odprli ravnateljica šole gostiteljice Monika Glücks Donko, predsednica DKPS Helena Kregar, kamniški župan Matej

Slapar, direktorica Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik Breda Podbrežnik Vukmir, predsednik Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve Lojze Peterle ter predsednik Državnega sveta RS Marko Lotrič. Vsi so izpostavili, da vzgoja za domoljubje ni vprašanje politične pripadnosti, temveč vprašanje spoštovanja skupnih korenin, kulturnih temeljev in odgovornosti do skupnosti.

Plenarna predavanja – tri poti do razumevanja narodove identitete

Plenarni del konference je ponudil tri vrhunske strokovne poglede na osrednjo temo.

Dr. Ignacija Fridl Jarc je v predavanju *Pomen izobraževanja v maternem jeziku za intelektualni razvoj posameznika*

Udeleženci konference v Kamniku (vse slike Jožef Pavlič)

¹ O avtorici: Barbara Sivec Urbanč je učiteljica fizike in večna iskalka navdiha v naravi ter znanosti. Na Srednji šoli tehniških strok Šiška v Ljubljani dijake spodbuja, da znanosti ne vidijo le kot skupek formul, temveč kot orodje za razumevanje sveta. Verjame v moč projektnega dela, medpredmetnega povezovanja in aktivnega vključevanja mladih v trajnostne spremembe, saj je prihodnost v njihovih rokah – in v njihovih idejah.

*Zgoraj od leve:
predsednica DKPS
Helena Kregar,
p. Silvo Šinkovec,
Osvald Errath;*

*spodaj: nekateri
predavatelji in
prirejatelji*

poudarila, da materni jezik ni le komunikacijsko orodje, temveč miselni svet, ki oblikuje našo sposobnost razumevanja, vrednotenja in ustvarjanja. Zato je izobraževanje v maternem jeziku temelj intelektualne svobode.

Dr. Borut Holcman je v predavanju *Krščanske vrednote in dediščina Evrope v izobraževanju* predstavil zgodovinsko in civilizacijsko vlogo krščanske misli pri oblikovanju Evrope ter njen vpliv na izobraževalne modele, vrednotne sisteme in kulturne identitete evropskih narodov.

Ddr. Igor Grdina pa je v predavanju *Domovina in država med izhodiščem in orientacijo* osvetlil razvoj slovenske državnosti ter pomen domovine kot kulturnega in simbolnega prostora, ki posamezniku nudi orientacijo pri oblikovanju vrednot in identitete.

Strokovni prispevki – 61 referentov v osmih skupinah

V nadaljevanju je kar 61 referentov predstavilo svoje strokovne prispevke, razdeljene v osem tematskih sklopov. Šest skupin je potekalo v živo, dve pa preko platforme Zoom, kar je omogočilo sodelovanje številnim strokovnjakom iz tujine. Skupno je sodelovalo enajst tujih predavateljev, njihovi pogledi pa so konferenci dali dodatno širino in mednarodno razsežnost, kar se je izrazilo v bogati strokovni izmenjavi.

Med predstavitvami je izstopal nastop gospoda Osvalda Erratha, Slovence iz vasice Ukve pod Sv. Višarjami v Kanalski dolini – območja z izjemno močno, a hkrati občutljivo zgodovino ohranjanja slovenske identitete v narodnostno mešanem kulturnem prostoru. Njegov prispevek je bil eden tistih trenutkov, ki so v dvorani ustvarili posebno tišino, zbranost in globoko spoštovanje.

Osvald Errath – glas slovenske pesmi iz Ukev pod Višarjami

Osvald Errath je v svojem nastopu z izjemno toplino, pristno čustvenostjo in strokovno jasnostjo spregovoril o pomenu slovenske pesmi v zamejstvu. Kot dolgoletni glasbenik, raziskovalec in prenašalec slovenske kulturne dediščine je opisal izzive in lepoto ohranjanja slovenske pesmi v skupnostih, kjer slovenščina vsak dan prestaja nove preizkušnje.

Poudaril je, da je slovenska pesem v Ukvah in širšem območju pod Višarjami mnogo več kot del folklorne – je duhovni dom, simbolna varovalka identitete in glas pripadnosti tudi v zahtevnih okoliščinah. V njegovi pripovedi je bilo čutiti, da pesem tamkajšnjim Slovencem ni zgolj spremljava praznikov, temveč del vsakdana, družinskega izročila in skupnostnega življenja. Pesem povezuje prednike z vnuki, domovino s tistimi, ki živijo zunaj njenih meja, ter zgodovinski spomin s sodobnimi izzivi.

Errath je izpostavil tudi vlogo lokalnih zborov, pevskih društev in predanih posameznikov, ki v Ukvah skrbijo za prenos slovenske glasbene tradicije. Poudaril je, da so pesmi pogosto prve učne ure domoljubja – pristne, doživete in prežete s čustvom pripadnosti. Pesmi niso le melodije, temveč simbol živosti

Učenci OŠ Frana Albrehta

slovenske identitete v okolju, kjer ta ni samoumevno zaščitena.

Njegov nastop je slovenske učitelje močno nagovoril. V njegovih besedah je bilo čutiti neizmerno spoštovanje in ponos, pa tudi skrb in željo, da bi skupnost

POD ČRTO

Likvidacija Tržaške kreditne banke se je končala pred desetimi leti

V prihodnjem letu bo minilo 30 let od propada Tržaške kreditne banke (TKB), ki ji je takratni guverner italijanske centralne banke Carlo Azeglio Ciampi 21. novembra 1996 preklical pooblastilo za bančno poslovanje in odredil njeno prisilno upravno likvidacijo.

Gre seveda za temo, ki je še vedno zelo žgoča. V teh mesecih je morda spet aktualna zaradi finančne krize družbe Dom. Do nje je prišlo, kot je znano, v prvi vrsti zaradi neekonomskih poslov v nepremičninskem sektorju z družbo KB1909 (afeta KB Invest). Sama družba KB1909 pa je imela s prejšnjim družbenim gospodarstvom številne povezave in hude težave (o tem smo v *Mladiki* veliko pisali v št. 10 iz leta 2021).

Gre torej za tri faze propadanja družbenega gospodarstva, ki se je začelo leta 1996 in se simbolno končuje 30 let kasneje.

V naši narodni skupnosti pa je večkrat težko spregovoriti o teh zadevah. Zadnja dogajanja okoli družbe Dom (začenši s številnimi zapisi v reviji *Mladika* na to temo) so sprožila val reakcij na to temo, okoli kate-re pa je dalj časa vladala tišina. Tudi glede kraha TKB je še danes težko najti soglasje okoli odgovornosti najožje vodstvene skupine s takratnim direktorjem Vitom Svetino na čelu.

Nekdanji senator Stojan Spetič je v nedavno izdani knjigi *Na barikadah* v poglavju o propadu TKB med drugim zapisal sledeče besede: »TKB je bila torej zaprta, vendar njena formalna likvidacija še traja, čeprav so minila že tri desetletja. Tako dolgega postopka ne pomnijo nikjer in dokaj upravičena se mi zdi domneva, da funkcionarji, zadolženi za preverjanje računov, podatkov ne objavijo in likvidacije ne zaključijo, ker bi se izkazalo, da so bile obtožbe krivične in banke pravzaprav ne bi smeli ukiniti. Tudi sodni postopek proti voditeljem v TKB in Safti se je zaključil pozitivno. Skratka, šlo je za politično odločitev, bržkone v soglasju z Ljubljano in novimi oblastmi samostojne Slovenije, obsedenimi z »udbomafijo«, in sicer neuspešnim poskusom »normalizacije« naše skupnosti, odtlej odvisne samo od finančnih prispevkov obeh držav.« (str. 212)

V zapisanem lahko ugotovimo vsaj dve napačni informaciji. Postopek likvidacije TKB se je sklenil pred desetimi leti. Znana je tudi končna vrednost »luknje«, ki jo je propad te banke ustvaril. O tem je v daljšem članku v *Primorskem dnevniku*, objavljenem 11. oktobra 2015, pisal Vojmir Tavčar, avtor knjige *Polom – Tržaška kreditna banka. Zgodba o uspehu z žalostnim koncem*. Tavčar v tem zapisu prinaša novico, da sta

svojo posebnost ohranila. Kot je poudaril, ohranjanje slovenske pesmi ni stvar nostalgije, temveč prihodnosti – če želimo, da bodo prihodnje generacije še pele slovenske pesmi, moramo poskrbeti, da razumejo njihov pomen.

Njegov prispevek mi je bil eden najlepših poudarkov celotne konference – opomin, da je pesem most med domovino in Slovenci po svetu ter živa vez med generacijami.

Zaključek dogodka

Konferenco je sklenil p. dr. Silvo Šinkovec, ki je poudaril, da imajo učitelji in vzgojitelji ključno vlogo pri prenosu vrednot, kulturnega spomina in spoštljivega odnosa do domovine.

Za izjemen kulturni program so poskrbeli učenci šole gostiteljice pod mentorstvom Marjete Kregar, dogodek pa sta glasbeno obogatila Tomaž in Ana Plahutnik s citrarskim nastopom. Konferenco je prefinjeno povezovala Katarina Lenarčič.

Dogodek je tudi letos pokazal, da ljubezen do domovine nastaja skozi jezik, kulturo, glasbo, zgodovino in osebne zgodbe. Prav zgodbe, kakršno je z nami delil Osvald Errath iz Ukev, dajejo narodovemu drevesu globoke korenine, trdnost in prihodnost.

likvidacijska upravitelja TKB Raffaele Lener in Marco Zanzi 4. junija 2015 izročila zaključno poročilo tržaskemu sodišču, s čimer se je sklenil postopek likvidacije. Ta je trajal skupno 18 let in pol, a je svoj epilog doživel z omenjeno predajo zaključnega poročila sodišču. V tem poročilu je tudi jasno ovrednotena izguba, ki jo je povzročil krah TKB. Ta je znašala 167.540.169,91 evra oziroma več kot 324 milijard nekdanjih lir (natančno: 324.459.004.729 lir), še piše Tavčar. Ne drži torej, da likvidacija še ni sklenjena, in tudi ne drži, da ni znana končna izguba. Vse to je znano že dobrih deset let.

Vprašljiva je tudi hipoteza, da se je sodni postopek proti vodilnim v TKB navsezadnje sklenil pozitivno. Podatke o tem nam spet ponuja Vojmir Tavčar v svoji knjigi o polomu TKB. V njej povzema obtožnico takratnega javnega tožilca Raffaeleja Tita, ki je preiskovane obremenil z obtožbo »prikazovanja lažnih bilanc«. Ta obtožnica je do leta 2002 spadala na področje kaznivih dejanj, po tem pa je z enim od Berlusconijevih zakonov bila spremenjena v preprost administrativni prekršek. »Z vidika kazenskega prava večji del nepravilnosti, na katere so v svojih preiskavah opozorili inšpektorji Banke Italije, po novem zakoniku niso bila več kazniva dejanja, za katera bi bile zagrožene kazni,« še piše Tavčar. Funkcionarji TKB, ki so bili obsojeni, so prejeli le manjše pogojne kazni, obsodba pa ni bila vpisana v kazenski list. Obtožbe zaradi goljufivega bankrota, lažnih prikazov družbenikov, lažnih bilančnih podatkov pa po novem Berlusconijevem zakonu niso več spadale v poglavje »kaznivih dejanj«.

Ob sklepu še nekaj besed glede »novih oblasti v Sloveniji«. Večkrat se namreč pozablja, da »pomladne stranke« v tistem obdobju niso vodile vlade in tudi niso imele svojih ljudi na resorjih, ki bi lahko vplivali na zadevo TKB. Ob propadu TKB, novembra 1996, je bila v Sloveniji na oblasti vlada v odhajanju v sestavi LDS in SKD. Glavna v koaliciji je bila levo-sredinska LDS, ki je bila svetovnonazorsko bližje SKGZ in celotni galaksiji, ki sta jo predstavljala TKB in Safti. Ta stranka je imela takrat v rokah tudi vse ključne resorje za postopanje v odnosu z italijanskimi oblastmi pri morebitnem preprečevanju zapiranja TKB. Predsednik takratne vlade je bil Janez Drnovšek, finančni minister je bil Mitja Gaspari, zunanji minister pa Davorin Kračun. Vsi trije so bili izraz LDS, torej levega dela takratne vlade. Januarja 1997 je oblast prevzela nova vlada v sestavi LDS (relativna zmagovalka volitev), SLS in DESUS. Predsednik vlade je spet bil Janez Drnovšek, finančni minister ponovno Mitja Gaspari, zunanji minister pa Zoran Thaler. Tudi v tem primeru so torej vse tri ključne resorje pokrivali kadri iz stranke LDS.